

Ergashev Askar

Osiyo xalqaro universiteti

“Umumtexnik fanlar” kafedrasasi asistenti

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA TEMIR YO‘L TRANSPORTINING BUGUNGI AHAMIYATI

Annotatsiya: Ushbu maqolada O‘zbekiston respublikasida bugungi kunda temir yo‘l transportining imkoniyatlari samaradorligi va boshqa ma‘lumotlar haqida so‘z yuritiladi

Kirish:

Temir yo‘l transporti insoniyat tarixida muhim o‘rin egallagan transport turlaridan biridir. U tovar va yo‘lovchilarni tez va samarali ravishda tashish imkonini beradi. O‘zbekiston temir yo‘l transporti tizimi mamlakatning iqtisodiy va ijtimoiy rivojlanishida muhim rol o‘ynaydi. Ushbu maqolada temir yo‘l transportining ahamiyati, O‘zbekistondagi holati, mavjud muammolar va kelajak istiqbollari ko‘rib chiqiladi.

Temir yo‘l transporti mamlakatimiz transport tizimining asosini tashkil etib, uning yagona transport tizimida yetakchi o‘rin egalaydi. Temir yo‘lning davlat, mudofaa quvaatidagi o‘mi benihoya. Hozirgi mustaqil rivojlanish va bozor munosabatlariga o‘tish davrida temir yo‘lning roli muntazam oshib bormoqda. Temir yo‘llardan aholining va sanoatning tashishlarga bo‘lgan barcha ehtiyojlarini to‘liq qondirish, tashishni yuqori sifat bilan o‘z vaqtida bajarish talab qilinadi. Tashishlarga bo‘lgan buyurtmalarni biroz kechiktirish ham korxonalarining normal ishlashiga jiddiy zarar keltiradi, xo‘jalikni shartnomaviy asoslarda muqim yurgazishni izdan chiqaradi.

Temir yo‘llar har xil muhandislik inshootlariga, texnik jihozlar va qurilmalarga ega bo‘lib, ularning asosiy turlari temir yo‘llar, harakat tarkiblari (lokomotivlar va vagonlar), lokomotiv va vagon xo‘jaligi inshootlari, signallashtirish, aloqa va hisoblash texnikasi, elektr va suv ta‘minoti inshootlari, temir yo‘l stansiyalari va uzellardan iborat.

Temir yo‘llarning keng tarmoqli xo‘jaliklari minglab kilometr larga cho‘zilgan bo‘lib, beto‘xtov va avariyasiz faoliyati uning barcha xo‘jalik va zvenolarining o‘zaro mutanosib va yagona konveyer sifatida muntazam ishlashiga bog‘liq. Tashish jarayonini takomillashtirishda o‘zining barcha mahoratlarini ishga solish uchun temir yo‘l sohasidagi har bir oliy ma‘lumotli mutaxassis faqat o‘z kasbini o‘rganibgina qolmay, balki temir yo‘llarning barcha yondiqsh xo‘jaliklari haqida ham yetarlicha bilim va tajribalarga ega bo‘lishi kerak

Temir yo‘l transportining ahamiyati: Temir yo‘l transporti iqtisodiy samaradorlikni oshirishda va mintaqaviy integratsiyani ta‘minlashda katta ahamiyatga ega. U quyidagi xususiyatlarga ega:

Tezlik va samaradorlik: Temir yo‘l transporti boshqa transport turlariga nisbatan tez va samarali yuk va yo‘lovchi tashishda afzalliklarga ega. Poyezdlar bir vaqtning o‘zida katta miqdordagi yukni tashishi mumkin.

Iqtisodiy imkoniyatlar: O‘zbekiston temir yo‘l transporti, iqtisodiyotning asosiy tarmoqlaridan biri sifatida, tovarlarni ichki va tashqi bozorga yetkazib berishda muhim rol o‘ynaydi. Bu, o‘z navbatida, ishlab chiqarish va savdoni rag‘batlantiradi.

Ekologik tozalik: Temir yo‘l transporti ekologik jihatdan kam ifloslanish bilan ajralib turadi. U avtomobillar va yuk mashinalariga nisbatan kamroq energiya sarflaydi va CO2 gazlarini kam chiqaradi.

O‘zbekiston temir yo‘l tizimi: O‘zbekistonda temir yo‘l transporti tarmog‘i 4,5 ming kilometrdan ortiq masofani qamrab oladi. Bu tizim mamlakat ichida va mintaqaviy transport aloqalarini ta‘minlaydi.

Infratuzilma: O‘zbekiston temir yo‘l infratuzilmasi rivojlanmoqda. Modernizatsiya jarayonlari davomida yangi stansiyalar, poyezdlar va yo‘llar qurilmoqda.

Xalqaro hamkorlik: O‘zbekiston temir yo‘l transporti xalqaro loyihalarda faol ishtirok etmoqda. "O‘zbekiston temir yo‘llari" davlat aksiyadorlik jamiyati orqali transport koridorlari yaratilmoqda, bu esa mamlakatni xalqaro bozorga bog‘lashga xizmat qiladi.

Muammolar

O'zbekiston temir yo'l transportida bir qator muammolar mavjud:

Infratuzilma muammolari: Ba'zi hududlarda eski temir yo'l yo'llari va stansiyalarning holati yaxshilanmayapti. Bu poyezdlar harakatining xavfsizligi va samaradorligini kamaytiradi.

Moliya va investitsiya: Temir yo'l transportining rivojlanishi uchun mablag' ajratish zarur. Davlat va xususiy sektor o'rtasida samarali hamkorlik o'rnatish muhimdir.

Xavfsizlik: Temir yo'l transportida xavfsizlikni oshirish zarur. Buning uchun yangi texnologiyalar va standartlar joriy etilishi kerak.

Kelajak istiqbollari

O'zbekistonda temir yo'l transportini rivojlantirish uchun bir qator istiqbollar mavjud:

Yangi yo'nalishlar ochish: Mamlakat ichida va qo'shni davlatlar bilan yangi temir yo'l yo'nalishlarini ochish savdo va iqtisodiy hamkorlikni rivojlantirishga xizmat qiladi.

Innovatsion texnologiyalarni joriy etish: Temir yo'l transportida innovatsion texnologiyalarni joriy etish va raqamli yechimlar yordamida tizim samaradorligini oshirish.

Ekologik loyihalar: Ekologik toza transport tizimlarini yaratish va energiya samaradorligini oshirish maqsadida yangi loyihalarni amalga oshirish.

Xulosa

Temir yo'l transporti O'zbekiston iqtisodiyoti uchun muhim va zarur transport turi hisoblanadi. U nafaqat ichki, balki xalqaro savdoni rivojlantiradi. O'zbekiston temir yo'l tizimining modernizatsiyasi, xalqaro hamkorlikni kuchaytirish va ekologik jihatdan barqaror transport tizimlarini yaratish maqsadida amalga oshirilayotgan choralar kelajakda mamlakat iqtisodiy o'sishini ta'minlashga xizmat qiladi.

Adabiyotlar:

1. A.Sh. Shorstamov. Temir yo'llar umumiy kursi. Toshkent 2006 322 bet.
2. O'zbekiston respublikasi temir yo'llardan texnikaviy foydalanish qoidalari. Tashkent-2012. Temiryo'lchi MCHJ nashryoti.
3. Rustamov Erkin, & Rayimova Dilnavoz. (2024). CHARACTERISTICS OF THE DEVELOPMENT OF TECHNICAL CREATIVITY IN STUDENTS. МЕДИЦИНА, ПЕДАГОГИКА И ТЕХНОЛОГИЯ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА, 2(9), 397–405.
4. Rustamov Erkin. (2024). TIKUVCHILIK BUYUMLARINI KONSTRUKSIYALASHDA GRAFIK DASTURLARIDAN FOYDALANISHNING AHAMIYATI. MEDICINE, PEDAGOGY AND TECHNOLOGY: THEORY AND PRACTICE, 2(9), 707–715.
5. Tohirovich, R. E., & Dilmurodovna, R. D. (2021, March). TYPICAL MISTAKES MADE BY STUDENTS WHEN MAKING DRAWINGS IN THE ENGINEERING GRAPHICS DISCIPLINE. In E-Conference Globe (pp. 339-343).
6. Уринов, Ж. Р., Рустамов, Э. Т., & Равшанов, У. Х. (2019). Исследования неавтоклавных ячеистых бетонов и конструкций из них для применения в сейсмостойких зданиях. Вестник науки и образования, (10-1 (64)).
7. [The Importance of Using Graphics Programs in The Design of Sewing Items](#) RE Tohirovich, RD Dilmurodovna, RD Muminovna Web of Teachers: Inderscience Research 1 (3), 5-8
8. [Methodology of using autocad software in developing technical creativity of students](#). SD Ahmadovna, RE Tohirovich, RD Dilmurodovna, KD Odilovna. Galaxy International Interdisciplinary Research Journal 10 (4), 661-671
9. [XALQ HUNARMANDCHILIGI NAMUNALARINI TAKOMILLASHTIRISH VA RIVOJLANTIRISH \(ZARDO 'ZLIK SAN'ATI MISOLIDA\)](#)
10. RD Dilmurodovna, RE Tohirovich, P Norjona. IJODKOR O'QITUVCHI 3 (27), 9-12
11. [BO'LAJAK O'QITUVCHILARNING MAHORATINI RIVOJLANTIRISHDA AKMEOLOGIK YONDASHUVLAR](#)

12. ST Tavakkalovich, RE Tohirovich, RD Dilmurodovna. BARQARORLIK VA YETAKCHI TADQIQOTLAR ONLAYN ILMIY JURNALI 2 (1), 352-356
13. [TEKNOLOGIYA FANINI O 'QITISHDA INTERFAOL USULLARNI QO 'LLASH METODIKASI](#). RD Dilmurodovna, RE Tohirovich, P Norjona
14. Ta'lim fidoyilari 4 (1), 191-197
15. [TYPICAL MISTAKES MADE BY STUDENTS WHEN MAKING DRAWINGS IN THE ENGINEERING GRAPHICS DISCIPLINE](#)
16. RE Tohirovich, RD Dilmurodovna
17. E-Conference Globe, 339-343.
18. [MAKTABGACHA TA'LIM MUASSASALARIDA MASHGULOTLARNI TASHKIL ETISH](#). RO Jaxonovna, RE Tohirovich, RD Dilmurodovna BARQARORLIK VA YETAKCHI TADQIQOTLAR ONLAYN ILMIY JURNALI 2 (1), 321-327.